

*Foto:
Portrait of Bloeme Emden with a Jewish star

THEMA

Veerkracht, omgaan met moeilijke situaties, crisissituaties

OOGGETUIGE

Sieny Cohen

LEEFTIJD

1e, 2e jaars leerlingen
MAVO/HAVO/VWO

TIJDSDUUR

50 minuten

VAKKEN

Burgerschap, sociale en emotionele ontwikkeling (mentorles)

BESCHRIJVING

Deze les is ontwikkeld als een reactie op de verschillende crisissituaties die zich voordoen en de vele mensen die als gevolg daarvan hun thuisland hebben moeten ontvluchten. Aan de hand van een getuigenis van een Holocaust-overlevende leren de leerlingen over menselijk gedrag, met name hoe mensen zich staande weten te houden en het belang van veerkracht in tijden van crisis, zoals tijdens oorlogen.

De leerlingen onderzoeken hoe de ervaringen die gedeeld worden door een Holocaust-overlevende kunnen worden toegepast op situaties in het heden en op hun eigen persoonlijke situaties. De leerlingen zullen herkennen wat de toegevoegde waarde is van positiviteit, veerkracht en de steun van een groep. Daarnaast zullen ze herkennen dat veerkracht kan worden ontwikkeld en leren ze hoe dit hen kan helpen tijdens uitdagingen in hun eigen leven.

AANSLUITING BIJ HET CURRICULUM

Deze les sluit aan bij de nieuwe burgerschapswet, die sinds augustus 2021 van kracht is. Een belangrijke richtlijn van deze nieuwe wet is het ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties:

“Het onderwijs bevordert actief burgerschap en sociale cohesie op doelgerichte en samenhangende wijze, waarbij het onderwijs zich in ieder geval herkenbaar richt op het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties die de leerlingen in staat stellen deel uit te maken van en bij te dragen aan de pluriforme, democratische Nederlandse samenleving.” (Kern wet ‘Verduidelijking burgerschap’: Artikel 17)

Het op een constructieve manier leren omgaan met lastige situaties draagt bij aan de ontwikkeling tot weerbare burgers. Weerbaarheid is een onderdeel van de genoemde sociale en maatschappelijke competenties en ook een onderdeel van sociaal emotioneel leren (SEL). Bij SEL staat het ontwikkelen van sociaal-emotionele vaardigheden centraal, zoals het herkennen en reguleren van eigen emoties en het ontwikkelen van empathie voor de gevoelens van anderen. Een manier om dit te doen is door middel van filmpjes, verhalen of het bespreken van actuele situaties, waarbij de leerlingen nadenken over de gevoelens en gedachten van anderen. (Trimbos en Pharos, Preventief werken aan sociaal emotionele ontwikkeling en welbevinden. Een handreiking voor leerkrachten/docenten in het PO en VO, 12-15).

*Foto:
Portrait of Bloeme Emden with a Jewish star

THEMA

Veerkracht, omgaan met moeilijke situaties, crisissituaties

OOGGETUIGE

Sieny Cohen

LEEFTIJD

1e, 2e jaars leerlingen
MAVO/HAVO/VWO

TIJDSDUUR

50 minuten

VAKKEN

Burgerschap, sociale en emotionele ontwikkeling (mentorles)

LEERDOELEN

Na deze les:

- Hebben de leerlingen geleerd hoe het analyseren van primaire bronnen (videogetuigenissen) kan helpen bij het ontwikkelen van genuanceerd denken.
- Hebben de leerlingen hun zelfreflectie-vaardigheden verder ontwikkeld.
- Kunnen de leerlingen het belang van veerkracht in hun eigen leven beter herkennen.
- Weten de leerlingen wat veerkracht voor hen betekent en hoe ze dit zelf kunnen ontwikkelen.

BRON

Foto: Portrait of Bloeme Emden with a Jewish star

Bron: United States Holocaust Memorial Museum Photo Archives #44939. Courtesy of Bloeme Evers-Emden. Copyright of United States Holocaust Memorial Museum

Link: <https://collections.ushmm.org/search/catalog/pa1133383>

Introductie

Deze les gaat over het belang van veerkracht en de steun van een groep bij het omgaan met moeilijke situaties. We gaan kijken naar een Joodse vrouw die als tiener de Holocaust heeft overleefd en die vertelt over hoe ze haar tijd in een werkkamp heeft volgehouden en ermee om heeft kunnen gaan, aan de hand van steun van een groep en focus op positiviteit. Daarna gaan we nadenken over hoe we zelf zouden kunnen omgaan met **moeilijke situaties in ons eigen leven**.

Beschouw

Begin de les met het klassikaal **bespreken van moeilijke situaties** die je in je leven kunt meemaken. Focus hierbij op problemen die spelen in de wereld, zoals verschillende oorlogen of de coronapandemie. Schrijf de antwoorden van de leerlingen op het bord, ze gaan deze antwoorden later in de les nog gebruiken.

Vertel de leerlingen hierna dat ze aan de hand van de vragen op *werkblad 1* gaan nadenken over hoe deze problemen invloed hebben op hun leven, bijvoorbeeld dat ze gevoelens van stress en hulpeloosheid kunnen hebben ervaren. Deel *werkblad 1* uit en vraag de leerlingen hun **antwoorden op te schrijven**.

Verzamel

Vertel de leerlingen dat ze gaan kijken **naar een video**. Leg uit dat Bloeme, de vrouw die aan het woord is in de video, de Tweede Wereldoorlog heeft meegemaakt. Bloeme was Joods en heeft werkkamp Liebau en vernietigingskamp Auschwitz overleefd. Slechts een klein aantal Joden overleefde Auschwitz.

Lees voor het bekijken van de video eerst klassikaal *de biografie van Bloeme* door.

Voordat je de video laat zien, vertel je de leerlingen dat ze de video twee keer gaan bekijken. Bij de eerste keer kijken de leerlingen zonder pen en papier, maar luisteren ze voornamelijk naar wat Bloeme beschrijft. Vertel dat Bloeme in deze video vertelt over de groep vrouwen met wie ze samen in Auschwitz en Liebau heeft gezeten en hoe ze hun tijd in werkkamp Liebau hebben ervaren. Laat daarna de video zien. Vraag na de video één leerling of meerdere leerlingen om samen te vatten wat ze hebben gehoord.

Leg daarna uit dat de leerlingen de video nog een tweede keer gaan bekijken en daarna een aantal vragen gaan beantwoorden. Deze vragen staan op *Werkblad 2*. Deel eerst het werkblad uit en neem de vragen klassikaal door. Laat daarna nog een keer de video zien.

Hierna gaan de leerlingen aan de slag met *Werkblad 2*. Ze bespreken de vragen in tweetallen, maar schrijven daarna zelf hun antwoord op.

Verwerk

In dit gedeelte ga je de leerlingen helpen **een verband te leggen tussen wat ze in de video hebben gezien en gehoord en hun eigen leven.**

Vertel de leerlingen dat ze nu aan de slag gaan met *Werkblad 3*. Vraag de leerlingen om terug te gaan naar de situaties die aan het begin van de les (in *Beschouw*) klassikaal zijn besproken en naar de situaties die ze individueel hebben opgeschreven. Ze gaan reflecteren op deze situaties en bedenken hoe ze door middel van veerkracht met deze situaties zouden kunnen omgaan. Leg uit dat de leerlingen de vragen niet per se schriftelijk hoeven te beantwoorden. De leerlingen kunnen ervoor kiezen om de vragen op *Werkblad 2* schriftelijk óf visueel te verwerken. Ze verwerken hun antwoorden óf in een lopend verhaal óf door of een tekening of ander creatief werk, om hen te helpen hun ideeën over de vragen uit te beelden.

Bespreek

Vraag de leerlingen om hun antwoorden of het werk dat ze in Verwerk hebben gemaakt **met elkaar te delen in groepjes**. Laat het aan hen over hoe diep ze ingaan op hun antwoorden, zodat zij zelf bepalen hoeveel zij willen delen. Sluit zonodig af met een korte klassikale bespreking.